

“... ”

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 2. maddesinde “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” hükmü; 36. maddesinde “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.” hükmü; 125. maddesinde “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.” hükmü; 129. maddesinde de “Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz. Silahlı Kuvvetler mensupları ile hakimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır.” hükmü yer almaktadır.

Görülebileceği üzere, Anayasamız bir hukuk devleti olduğumuzu genel olarak vurguladıktan sonra herkesin yargı mercileri önünde davacı olabileceğini belirtmiş, akabinde idarenin her türlü işlemine karşı yargı yolunun açık olduğunu belirttikten sonra daha da özele inip disiplin kararlarının yargı denetimi dışında bırakılmayacağını belirtmiştir.

Her ne kadar Anayasa'nın 129. maddesinde Silahlı Kuvvetler mensupları hakkındaki hükümlerin saklı olduğu belirtilmiş ise de, Anayasa'nın özellikle yukarıda aktarılan hükümleri ile birlikte bir bütün halinde ele alınması halinde, Anayasa'nın 129. maddesinde belirtilen Silahlı Kuvvetler mensupları hakkındaki hükümlerin saklı olduğu yönündeki ibarenin Kanunlarla Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına herhangi bir zamanda verilen herhangi bir cezanın yargı denetimi dışında bırakılmasının her halde Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucunu ortaya çıkarmayacağı tabiidir. Anayasa'nın 129. maddesinde belirtilen Silahlı Kuvvetler mensupları hakkındaki hükümlerin saklı olduğu yönündeki ibare çerçevesinde yasama kısıntısı getirilmesi halinde, bu kısıtlamanın diğer ilgili mevzuat ile birlikte nasıl bir sonuç doğurduğunun ve dolayısıyla da bu kısıtlamanın Anayasa'nın diğer hükümlerine uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

6413 sayılı Kanunun işbu itiraza konu kuralına bakıldığında, 6413 sayılı Kanun'un subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilen uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarını yargı denetimi dışında bıraktığı görülmektedir. Ancak, 6413 sayılı Kanun'un aynı maddesinin aynı fıkrasında iki tane yasama kısıntısı öngörülmüştür. Bunlardan biri ne zaman verilmiş olursa olsun uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarını yargı denetimi dışında bırakan işbu itiraza konu olan kısmı, diğeri de seferberlik ve savaş zamanında yüksek disiplin kurulları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası dışındaki bütün disiplin cezalarını yargı denetimi dışında bırakan kısmıdır. Yani fıkra, seferberlik ve savaş zamanı ile olağan zamanları ayrı ayrı düzenlemiş olup, Anayasa'nın 129. maddesinde belirtilen Silahlı Kuvvetler mensupları hakkındaki hükümlerin saklı olduğu yönündeki hüküm çerçevesinde kalanın seferberlik ve savaş zamanı kapsamındaki yasama kısıntısının olduğu, olağan zamanlara ilişkin yasama kısıntısının ise Anayasa'nın bu hükmünü aştığı tabiidir.

Zira, 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu'nun "Sözleşmenin idarece feshi" başlıklı 6. maddesinin 4. fıkrasının değişik (c) bendinde "Son olarak verilen de dahil olmak üzere, kararın kesinleştiği tarihten itibaren geriye doğru son bir yıl içinde toplamda otuz gün ve daha fazla oda hapsi veya hizmet yerini terk etmeme cezasına mahkum olmak veya en son aldığı disiplin cezasından geriye doğru son bir yıl içinde en az iki disiplin amirinden toplam sekiz defa veya daha fazla disiplin cezası almak." sözleşmeli erbaş ve erlerin sözleşmelerinin sözleşme süresinin bitiminden önce feshedilmesi sebepleri arasında sayılmıştır.

Dolayısıyla, sözleşmenin feshine dair işlemlere karşı dava açma konusunda bir yasama kısıntısı yok ise de, alacağı disiplin cezalarından bir kısmını dava edemeyecek olan ilgilinin sözleşmenin feshi işlemine karşı dava açmasının hukuksal bir faydası olmayacaktır.

Nitekim, davacının sözleşmesinin 6191 sayılı Kanun'un bu hükmü çerçevesinde feshedildiği hususu 12. Mekanize Piyade Tugay Komutanlığı Merkez Şube Müdürlüğünün dosyada bir örneği bulunan 16.07.2021 tarihli 0-68642348-138.02-6510965 sayılı yazısından anlaşılmaktadır.

Ayrıca belirtmelidir ki, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 135. maddesinin 2. fıkrasının ilgili dönemde yürürlükte bulunan "Aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet memurluğundan çıkarma cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir." şeklindeki 657 sayılı Kanuna göre verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolunu kapatan hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu yönündeki itiraz başvurularını reddeden 27.11.2007 tarihli E:2002/169, K:2007/88 sayılı Anayasa Mahkemesi kararında sadece Anayasa'nın 129. maddesinin ilgili dönemde yürürlükte bulunan "Uyarma ve kınama cezalarıyla ilgili olanlar hariç, disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz." şeklindeki hükmüne dayanılmak yetinilmemiş, uyarma ve kınama cezalarının hafif cezalar oldukları ve doğrudukları sonuçların önemsiz olduğu hususlarına da vurgu yapılmıştır.

Bu itibarla, doğurduğu sonuçlar ilgilinin sözleşmesinin feshine kadar gidebilen disiplin cezalarını yargı denetimi dışında bırakmasından dolayı işbu itiraz konusu kuralın hukuk devleti ilkesine aykırı olması sebebiyle Anayasamızın 2. maddesine ve yine Anayasamızın 36., 125. ve 129. maddelerine aykırılığı çerçevesinde iptal edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

V- KARAR

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 2., 36., 125. ve 129. maddelerine aykırı olması sebebiyle 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu'nun "Yargı denetimi" başlıklı 43. maddesinin 1. fıkrasının 7329 sayılı Kanun'un 17. maddesiyle değişik "Askeri öğrenciler ile erbaş ve erler hakkında verilen disiplin cezaları ile subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilen uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları hariç bu Kanunda yer alan disiplin cezalarına karşı iptal davası açılabilir. Seferberlik ve savaş zamanında ise yüksek disiplin kuralları tarafından verilen Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç bu Kanunda yer alan diğer disiplin cezaları yargı denetimi dışındadır." şeklindeki hükmünde yer alan "uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezaları hariç" şeklindeki ibarenin iptali istemiyle Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesine başvurulmasına;

Esas Sayısı : 2022/10
Karar Sayısı : 2022/72

dava dosyasının ve dosyada bulunan tüm belgelerin onaylı suretlerinin işbu karar aslı ile birlikte Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine; işbu karar aslı ile dosya suretinin yüksek mahkemeye tebliğinden itibaren beş ay beklenilmesine, beş ay içinde netice gelmezse mevcut mevzuata göre dosyanın karara bağlanmasına; işbu kararın onaylı birer örneğinin bilgi amacıyla taraflara tebliğine, 17.12.2021 tarihinde oy çokluğuyla kararverildi.”